

Informatiebrief van het college - nummer Z/25/786258 D-981502

Gorinchem, 2 september 2025

Onderwerp: Opvang Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's) in het kader van de Spreidingswet

Geachte leden van de raad,

Op 18 september 2025 staat een gecombineerde I&O- en B&A-sessie gepland over de opvang van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's). Tijdens deze sessie verkennen we gezamenlijk de eerste denkrichtingen over de opvang van jonge minderjarige asielzoekers in Gorinchem en/of de regio. Deze raadsinformatiebrief geeft u de achtergrondinformatie in aanloop naar de sessie. Het college kiest er nadrukkelijk voor om in deze fase géén richting te geven aan mogelijke keuzes; deze keuzes zijn aan de raad.

Spreidingswet

Per 1 februari 2024 is de Spreidingswet in werking getreden. Deze wet moet ervoor zorgen dat voldoende duurzame opvangplekken, evenwichtig over Nederland verdeeld, gerealiseerd worden. Het uiteindelijke doel is de druk op de migratieketen te verlichten. Op 20 december 2024 zijn de taakstellingen per gemeente bekendgemaakt.

De provincie Zuid-Holland heeft de grootste opgave van alle provincies en moet 19.776 opvangplekken realiseren. Voor Gorinchem betekent dit een taakstelling van 174 opvangplekken voor asielzoekers, waarvan 24 voor AMV's. Deze jongeren zijn tussen de 13 en 18 jaar oud en zijn zonder ouders of wettige vertegenwoordigers naar Nederland gekomen. Het betreft een kwetsbare groep, met vaak ingrijpende ervaringen meegemaakt in het land van herkomst en tijdens hun vlucht. In Nederland worden zij geconfronteerd met nieuwe uitdagingen, zoals taalbarrières, onbekendheid met instanties en onzekerheid over hun toekomst.

Opvanglocaties

AMV's worden opgevangen in verschillende soorten opvanglocaties. Dit is afhankelijk van hun leeftijd, procedurestatus en zorgbehoefte. Jongeren tussen de 15 en 18 jaar die nog in procedure zijn voor een verblijfsvergunning worden meestal tijdelijk ondergebracht in procesopvanglocaties (POL-AMV). Zij starten daar vaak met onderwijs in een Internationale Schakelklas (ISK), met het doel door te stromen naar regulier onderwijs.

Voor jongeren met een verhoogde kwetsbaarheid kunnen Nidos¹ en het COA besluiten tot plaatsing in beschermde opvang, waar extra begeleiding en veiligheid wordt geboden. Wanneer de

¹ De enige voogdij- en opvangorganisatie voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's). Dit zijn kinderen en jongeren die zonder ouders hun thuisland zijn ontvlucht. Bijvoorbeeld door oorlog of armoede.

asielprocedure is afgerond of wanneer geen aanvraag is ingediend, worden jongeren overgeplaatst naar kleinschalige woonvoorzieningen (KWV's), ter voorbereiding op integratie of terugkeer.² Een opvanglocatie moet 24-uurs begeleiding bieden en toegang geven tot onderwijs, medische zorg en andere basisvoorzieningen. Het COA beoordeelt de geschiktheid van locaties in samenspraak met gemeenten. Momenteel hanteert het COA een ondergrens van 50 tot 80 jongeren per locatie, waardoor opvang in Gorinchem alleen mogelijk is in samenwerking met regiogemeenten.

Onderwijs (ISK)

De Internationale Schakelklas (ISK) maakt deel uit van het reguliere onderwijs en wordt bekostigd door het ministerie. Dit loopt via de gebruikelijke route van het Gemeentefonds. ISK voortgezet onderwijs ontvangt maximaal twee jaar extra bekostiging per leerling. Daarna valt een leerling onder de reguliere bekostiging. Voor nieuwkomers in de basisschoolleeftijd kan een basisschool extra bekostiging aanvragen. Alle schoolbesturen voor primair onderwijs in Gorinchem hebben afgesproken dat deze kinderen naar de ISK (po) gaan.

Onze ISK De Toekomst voor voortgezet onderwijs (vo) heeft een grote regionale onderwijsfunctie: circa 70% van alle leerlingen komt uit de regiogemeenten Altena, West-Betuwe, Hardinxveld-Giesendam, Sliedrecht, Molenlanden en Vijfheerenlanden. In juni 2025 had ISK De Toekomst vo 270 leerlingen. Er waren geen wachtlijsten. Veel leerlingen stromen door naar het reguliere voortgezet onderwijs of naar het mbo in Gorinchem. Deze vervolgscholen gaan toenemende onderwijszorg ervaren, omdat veel ISK-leerlingen nog niet over het benodigde taalniveau beschikken.

Op dit moment neemt het aantal ISK-leerlingen licht af. Dit komt doordat vrijwel alle Oekraïense leerlingen in Gorinchem en omstreken inmiddels twee jaar ISK-onderwijs hebben gehad en uitstromen. Daarnaast hebben sommige regiogemeenten hun opvanglocaties voor nieuwkomers nog niet gereed. De planning is dat ISK po en ISK vo in augustus 2026 in één gebouw aan de Willem de Vries Robbeweg 27 onderwijs gaan verzorgen. Er is dan ruimte voor in totaal 300 ISK-leerlingen.

Gezondheidszorg

De gezondheidszorg voor asielzoekers (GZA) is vergelijkbaar met die voor Nederlandse burgers. Voor publieke gezondheidszorg heeft het COA een contract met GGD GHOR Nederland. De regionale GGD biedt onder andere jeugdgezondheidszorg, infectieziektepreventie, seksuele gezondheidszorg, gezondheidsbevordering en tuberculosebestrijding.³

Daarnaast is aan iedere COA locatie een huisarts verbonden. In Gorinchem is Jong JGZ verantwoordelijk om Jeugdgezondheidszorg te bieden aan gezinnen met minderjarige kinderen die verblijven in het azc aan de Buijs Ballotstraat 9 in Gorinchem.

Jeugdzorg

Sinds 1 januari 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp aan kinderen die in een opvanglocatie verblijven en aan AMV's conform de afspraken Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA). Gemeenten ontvangen hiervoor een vergoeding op basis van het aantal kinderen in de opvanglocatie.

² Infosheet, opvangvormen pdf

³ COA-notitie (pdf), sep 2023

De gemeente koopt de jeugdhulp in en zet de eigen zorginfrastructuur in, zoals het voorliggend veld, sociaal team en de regionaal ingekochte jeugdzorg via de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ). Het organiseren van voldoende opvang en ondersteuning is een uitdaging voor gemeenten, mede door de bestaande druk op jeugdzorg en onderwijs.

In de praktijk blijkt de bijdrage van het Rijk hiervoor niet altijd toereikend. Uit recent onderzoek in onze gemeente blijkt dat de kosten voor jeugdzorg aan kinderen in het azc in de periode 2022–2024 circa €1 miljoen bedroegen, terwijl de Rijksbijdrage rond de €85.000 lag. In 2024 is gemeente Gorinchem voor de jaren 2022 en 2023 eenmalig gecompenseerd via de SPUK-regeling 'niet beoogde kosten Jeugdzorg'. Dit betrof onder andere jeugdzorgkosten voor jeugdigen in het azc met een vergoeding van €388.000. Dit dekt een deel, maar zeker niet het geheel, van de gemaakte kosten. De verwachting is dat een nieuwe SPUK in 2026 volgt voor de jaren 2024 en 2025. Ambtelijk en bestuurlijk wordt hierover op lokaal, regionaal en landelijk niveau overleg gevoerd met andere gemeenten, VNG, Rijk en COA om kosten en financiering beter op elkaar af te stemmen. Dit moet uiteindelijk leiden tot een betere samenwerking tussen alle betrokken instanties die zorg en ondersteuning bieden aan jonge asielzoekers.

Bonus

Om gemeenten te stimuleren extra opvangplekken te realiseren, stelt het Rijk aan gemeenten een bedrag ter beschikking voor elke extra opvangplek die een gemeente aanbiedt boven de indicatieve opgave. Deze bonus is vrij besteedbaar. Voor extra opvangplekken die langer dan vijf jaar beschikbaar zijn, geldt:⁴

- €1.000 per plek bij minder dan 100 extra plekken
- €2.000 per plek bij meer dan 100 extra plekken

Voor opvang van bijzondere aard, zoals AMV's, geldt een vaste bonus van €2.000 per plek boven de taakstelling.⁵

Verkennen

Het college is zich ervan bewust dat er nog een resterende opgave ligt waaraan voldaan moet worden. Dit onderwerp wordt daarom regelmatig besproken aan de RRT-tafel zowel ambtelijk als bestuurlijk. Tijdens de gecombineerde I&O- en B&A-sessie op 18 september gaan we met u in gesprek over de mogelijke koers die onze gemeente kan volgen. We willen samen verkennen of en hoe we, al dan niet in samenwerking met de regio, invulling kunnen geven aan de opgave rondom de opvang van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen.

Daarnaast willen we met u in gesprek over welke inspanningen u van het college verwacht rondom deze opgave. Ook horen wij graag hoe u aankijkt tegen het verkennen van een mogelijke regionale aanpak. Uw richting is van groot belang om de vervolgstappen zorgvuldig en in gezamenlijkheid vorm te geven.

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

ValidSigned door Heleen Kromkamp
op 03-09-2025

ValidSigned door Reinie Melissant
op 04-09-2025

⁴ Uitkeringssystematiek Spreidingswet, VNG.

⁵ Dit is een indicatie en o.a. afhankelijk van de duur van de aangeboden locatie, de opvangvorm en capaciteitsramingen in de volgende cycli.

Bijlagen:

- De COA **infographic** asielprocedures, geeft informatie over het proces waar de AMVs mee te maken hebben en de diverse instanties zoals COA of Nidos waar zij mee in contact komen.
- Het **Programma van Eisen 2023**, vormt de leidraad voor de inrichting van de opvang voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen in een procesopvanglocatie voor AMV's.
- De **factsheet** geeft antwoord op veelgestelde vragen over AMV's.
- In de **COA Notitie** staat meer informatie over AMV's en de opvang die COA biedt.
- **Infosheet opvangvormen** met informatie over de diverse vormen die wij kennen.